

Bardaševská Jana

Komentář k Pringlové

Pringlová vidí v dnešní době mateřství jako možnou, ne jedinou, volbu ženy. Ženy by pak svému dítěti měly věnovat část svého života a společnost by jim za zajišťování své budoucnosti měla být vděčná.

Pringlová uznává dobrovolnou bezdětnost jako možnou strategii pro život a zároveň vyzdvihuje oběti nevím, jestli výraz *oběti* je ten nejvhodnější; spíše bych volil *náklady* (a jsou to vlastně investice) žen, jež se ji rozhodly nezvolit. Tím se staví proti konzervativnímu stanovisku a popisuje situaci pozdní moderny, kdy každý má právo volit a žádná možnost nemusí být správná nebo špatná. Ženy se dnes snaží jít cestou naznačenou Pringlovou.

Co však opomíjí je možnost, aby se dítěti věnoval jeho otec nebo nějaká jiná blízká osoba, případně by se o jeho péči střídalo více blízkých osob a umožnilo tak matce realizovat se i mimo rodinu. Nahrazení osobou, k níž si dítě vytvoří blízký vztah uznává i Bowlby. (Možný, 2008: 184-185) Dnes favorizované řešení, ale má své nezamýšlené důsledky, které stojí za diskuzi

Péče o dítě je v naší společnosti podceňována dlouhodobě a určitě by si lidé jež se rozhodnou ji věnovat zasloužili větší uznání od společnosti, které napomáhají v její budoucí existenci. Bohužel úloha pečujícího rodiče i učitelek (o menšině učitelů ani nemluvě) ve školkách a školách je nedocenená. Tato výtky je stále platná a její neřešení už dnes nejspíše je jedním z důvodů poklesu porodnosti a vymírání západních společností. Orientace na výkon a protirodinné klima se tedy může společnosti vymstít.

Literatura:

Možný, Ivo. 2008. Rodina, domácnost a ekonomika in Rodina a společnost. Pp. 175 - 203. Praha: Slon

Burdíková Martina

Mia K. Pringleová vyzívá k vymanění se z dvojího tlaku, který je na ženy vyvíjen, tedy založit rodinu a zároveň realizovat se v zaměstnání. Jak sama autorka uvádí, mateřství se s objevením účinné a dostupné antikoncepce stává otázkou rozhodnutí ženy, nikoli údělem, jak tomu bylo dříve. I když se žena může tedy svobodně rozhodnout, kterou roli a cestu si vybere vymanění se z uvedeného dvojího tlaku může být obtížné. Jak uvádí Možný (1983) ženy si v průběhu socializace zvnitřňují iracionální (neznáte pro ně žádné racionální důvody?) přesvědčení, že specifické hodnoty ženství hodnoty ženství jsou vrcholně významnými hodnotami a být dobrou ženou a úspěšnou pracovnící se v naší společnosti nevylučuje. Pokud jsou tyto postoje získané v socializaci z široké škály různých zdrojů, je podle mého názoru velmi obtížné je překonat. To, že by se ženám, které se rozhodnou založit rodinu mělo dostávat uznání, za to, že se ujaly jednoho z nejdůležitějších úkolů pro budoucnost společností je v současné situaci, podle mého názoru, hodně vzdálené od reálné situace. Vplývá to už ze samotné konstrukce sociálního statusu skrze vzdělání, prestiž povolání a přístup k ekonomickým zdrojům. Je tedy jasné, že pokud je žena v domácnosti a pečuje o dítě, má nižší příjmy, nerozvíjí či nevyužívá své vzdělání a není zaměstnaná sociální status ní klesá. Zdá se mi, že autorka nezohledňuje případy žen, které by se rády svému úkolu mateřství věnovaly naplno, ale z praktickým důvodů nemohou. Model západních zemí, které finančně podporují ženu pouze v prvních týdnech mateřství a poté počítají z jejím nástupem do zaměstnání, nebo například svobodných matek možnost svobodné volby žen omezují.

Výborné

Možný, I. (1983). *Rodina vysokoškolsky vzdělaných manželů*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.
Pringleová, M. K. (1978) In Možný, I. (2008). *Sociologie rodiny*. Praha: Slon.

Dostál Marek

Sociologie rodiny (SOC 132), komentář k Pringleové

Po pádu komunistického režimu a nástupu tržní ekonomiky stoupla u Čechů, často okouzlených vidinou vyrovnání se blahobytu Západu v horizontu 15, 20 let průměrná pracovní doba postupně až na necelých 38 hodin v týdnu.¹ Denně slyšíme klišé o uspěchané, překotné době, kdy není na nic čas. Běžně se také setkáváme se souslovím „mateřský instinkt“, ačkoliv Elizabeth Badinter v 80. letech tento pojem denaturalizovala a na studiu především francouzské společnosti období středověku až 18. století jej ukazuje jako sociální konstrukt. [Badinter 1998] Ono je to složitější; resp. složené. Hektická doba orientovaná na profesní kariéru a nátlak společnosti na splnění „mateřské povinnosti“ slabší (přesto samozřejmě přítomný) než snad kdy jindy v historii - tak dnes vypadá krajina s rozcestím, na kterém ženy volí svoji cestu životem.

Text Mii K. Pringleové sice vyšel v 70. letech ve Velké Británii, pro Českou republiku je však zajímavý právě v posledních 20 letech. Pringleová apeluje na společnost, která by dle jejího názoru měla zcela přehodnotit svůj pohled na ženy, které se rozhodnou pro mateřství. Takové ženy že „ujímají jednoho z nejvýznamnějších úkolů pro budoucnost své společnosti“, která (a to platí obecně pro státy Evropy) v současnosti nedosahuje průměrné porodnosti alespoň 2,1 dětí/ženu, čili úrovně nezbytné k prosté reprodukci populace.² Společnost v dané věci ideální, je pro Pringleovou taková, která by matky dobrovolně se doma starající o děti náležitě ocenila, chovala je v patřičné úctě. Pokud by společnost posuzovala mateřství jako něco záslužného pro ji samotnou, můžeme se (a ponechme teď stranou ostatní faktory, především ekonomický) dočkat nárůstu fertility, tvrdí implicitně. Ono y možná stačilo, kdybychom se dočkali šťastnějších žen, jak matek, tak single

.Představa M. K. Pringleové je nádherná. Bylo by krásné, kdyby se matky (či klidně i otcové) na rodičovské dovolené nebyly nuceny cítit zbytečně marníci čas, kdyby po oné zvolené cestě mohly jít v klidu a vzpřímeně a nemusely přebíhat z jedné cesty na druhou, řapat po obou a nejít přitom po žádné. Pak by zřejmě nejen vzrostla porodnost, ale snad by rodina obecně jako instituce posílila ve své trvanlivosti a kvalitě.

Výborné

¹ <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/75AD00330B5D>

² viz. např. http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/78/Fertility_rate_world_map_2.png

Použitá literatura:

Badinter, Elisabeth. 1998. *Materská láska: od 17. století po současnost*. Bratislava: Aspekt.
Možný, Ivo. 2008. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Hromádková Martina

Komentář k Pringleové

Přiklonit se k budování kariéry anebo přijmout roli matky – takové je v dnešní době rozhodování mladých žen o linii jejich budoucnosti. Nejlepší možností je zvolit kombinaci obojího, aneb pro ženu již rodina není údělem, ale volbou (Pringleová 1978). Paradoxní je, že toto svobodné rozhodování skýtá komplikace, za nimiž stojí samotný duch moderní společnosti. Ten je protknut hédonismem a nastoluje diktát seberealizace, čímž v mnohých ženách s nezpochybnitelnými sklony k mateřství tyto jejich tendence potlačuje. Mnoho žen, které se rozhodnou pro vzdělání či kariéru, pak v důsledku toho své mateřství oddalují – v krajním případě dokonce natolik, že pak už vlastní rodinu založit nestíhají.

Autorka má pravdu v tom, že údělem ženy je „vymknout se z dvojitého tlaku provdat se a mít děti a zároveň cítit, že promarňují své vzdělání či se jinak nerealizují.“ Jak však vyšlo z průzkumů Iva Možného (1983), dichotomie seberealizace versus obět' společnosti v podobě mateřství nemusí být tolik vyhraněná. Podle Možného v sobě žena už od mladých let nosí internalizované přesvědčení, že být dobrou ženou (potažmo matkou) a úspěšnou pracovnící se v naší společnosti nevyklučuje, naopak – ke specificky ženským kvalitám patří schopnost ženy vybudovat domov pro rodinu. Proto se naskýtá otázka, nakolik je v souvislosti s textem Pringleové nutné projevat ženě uznání za to, že se ujala jednoho z nejvýznamnějších úkolů pro budoucnost společnosti tj. zplození dítěte (Pringleová 1978), jestliže tím spíše naplnila vlastní tužby a část své vědomé role. !!! Dobrý postřeh v polemice s perspektivou oběti. Na druhé straně – i ti, kdož sledují naplnění vlastních hodnot a projektů si zaslouží uznání, i pokud to přináší celku prospěch

Na základě výše vyřčeného bychom ženám, které se rozhodnou pro dítě i přesto, že současná doba se vyznačuje spíše hledáním, zkoušením různých modelů a diferenciací strategií mladých párů (Možný 2006) a také hraje pro sobecké principy, měli především umožnit nabývat pocitu, že se o nic nepřipravují, respektive že čas strávený mateřstvím není promarněný a nekompensovatelný. Podařilo-li by se zvrátit zakořeněné vnímání dítěte jakožto zátěže a handicapu, mohly by mladé ženy bez problémů investovat do mateřství i do kariéry zároveň.

Výborné +

Juchelková Monika

Komentář k Pringleové

„ Ženy by se měly vymknout z dvojitého tlaku provdat se a mít děti a zároveň cítit, že promarňují své vzdělání či se jinak nerealizují, když se věnují celodenní péči o dítě.

V minulosti byla rodina ženským údělem, dnes může být její volbou. Jenom ty, které chtějí věnovat několik let svého života tomuto poslání, by o něm měly vážně uvažovat. Pokud se pro něj rozhodnou, mělo by se jim dostat uznání za to, že se ujaly jednoho z nejvýznamnějších úkolů pro budoucnost své společnosti.“

Pringleová předpokládá volbu ženy mezi rozhodnutím pro péči o rodinu nebo svou realizaci v zaměstnání. S touto možností volby úzce souvisí změna postojů a kulturního tlaku ve společnosti. Model rodiny je již v kompetenci partnerů, jejich vyjednávání a strategie.

Hledání slučitelnosti mateřství a zaměstnání vede k diferenciaci životních drah. Ženy, které aspirují na vzdělání a kariéru se častěji rozhodují pro bezdětnost. (Možný 2008) Na strukturu bezdětných působí mimo jiné snížení sňatečnosti, vlivy odkládání sňatků do pozdějšího věku a uplatňování jiných typů partnerského svazku.

Volba ženy pro rodinu a péči o ni byla podporována, díky vlivu feminismu, v mnoha státech, diskuzí o tzv. mateřském platu. Další možností podpory je umožnění otci zastoupit matku v domácnosti a přebrat tak hlavní část péče o dítě. (Možný 2008) Návrh zákona o otcovské dovolené se projednával v Evropském parlamentu v květnu 2009 a to v rámci zákona pojednávajícího prodloužení mateřské dovolené. Otcovská či společná mateřská dovolená by měla trvat minimálně dva týdny.³ Aby mohla být rodičovská dovolená pro oba partnery, je třeba zavést ještě několik legislativních opatření, jedno z klíčových je vymezení individuálního a nepřenositelného práva na péči pro každého z rodičů tak, aby každý z nich měl zaručenou možnost s dítětem být. (Maříková 2009).⁴ To právo už zavedením rodičovské namísto mateřské dovolené otec má; tendence je spíše ho finančně motivovat, aby ji využíval, ne?

Malichová Petra

Komentář Pringle

Pringleová (1978) ve své stati z konce sedmdesátých let popisuje problematiku, která vystihuje situaci i v dnešní době. Říká, že „v minulosti byla rodina ženským údělem, dnes může být její volbou.“ A je tomu skutečně tak, stále více žen se dnes dobrovolně rozhodne nezakládat rodinu a věnovat se spíše kariéře. Pringleová tento proces označuje jako vymknutí se z dvojitého tlaku. Ženy se tak realizují a necítí, že by promarňovaly své vzdělání. Pringleová však neodsuzuje ženy, které se rozhodnou založit rodinu a mít děti, právě naopak. Říká, že by se jim mělo „dostat uznání za to, že se ujaly jednoho z nejdůležitějších úkolů pro budoucnost své společnosti.“

Jedním z důsledků možnosti volby mezi rodinou a kariérou je také stále se snižující plodnost. Ta v současné době v rozvinutých zemích nedosahuje minima, které je nutné pro prostou reprodukci společnosti (tedy 2,1). Úhrnná plodnost v České republice v roce 2008 byla 1,5 – tedy výrazně pod hladinou míry prosté reprodukce. (ČSÚ)

V současné době však existuje i další, stále ještě nepříliš využívané, řešení pro ženu, která se chce věnovat kariéře a přitom založit rodinu (tedy vymanit se z dvojitého tlaku). Tímto řešením je otec na rodičovské dovolené. Ta formulace implikuje trochu jakousi nesvéprávnost muže ☺ „V České republice náleží otcům právo využít rodičovskou dovolenou od roku 2001. V evropském kontextu patříme mezi země, které tuto možnost legislativně umožnily poměrně pozdě.“ (Nešporová, 2006) Mezi prvními státy, které tuto možnost uzákonily, byly skandinávské země. A to již v 70. letech minulého století. (Nešporová, 2006)

³ http://www.europarl.europa.eu/news/expert/briefing_page/54105-124-05-19-20090421BRI54104-04-05-2009-2009/default_p001c006_cs.htm

⁴ Práce a péče: Proměny „rodičovské“ v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie, SLON, 2009

Modelů reprodukčních strategií je tedy několik. Ve společnosti je za ten přirozený, normální považován model, kdy matka zůstává na mateřské (rodičovské) dovolené a otec pracuje. To je model, kterému Pringleová (1978) připisuje uznání. Další alternativou, která je ve společnosti spíše stigmatizovaná, ale Pringleová popisuje tento model jako legitimní volbu je dobrovolná bezdětnost ve prospěch rozvoje vlastní osoby a kariéry. Nově se rozvíjející model je pak již zmíněný model otce na rodičovské dovolené. Tento model umožňuje ženě pokračovat v kariéře bez delšího přerušení.

Rozhodnutí mít či nemít potomky tedy nezáleží pouze na ženě. V partnerské dvojici dochází k vyjednávání o modelu ke kterému bude pár směřovat, který bude nejlépe vyhovovat oběma partnerům. (Možný, 2008)

Zdroje:

ČSÚ. Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2008. Porodnost. Dostupné na: <[http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/1D00355EB0/\\$File/400709a4.pdf](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/1D00355EB0/$File/400709a4.pdf)>

Možný, Ivo. 2008. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství.

Nešporová, Olga. 2006. Životní styl rodin s otci na rodičovské dovolené. Gender, rovné příležitosti, výzkum 7 (1)

Pringle 1978. In: Možný, Ivo. 2008. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství.

Výborné

Pelcová Martina

Komentář k Pringleové

Mateřství je jednou ze společensky nejnedocenenějších zásluh žen. Práce v domácnosti a výchova dítěte má hodnotu užitnou, nikoliv tržní. Nepřináší kvantifikovatelné materiální výsledky, které by souzněly s grafy růstu makroekonomických veličin, kterým slouží mnohá politická rozhodnutí. A za horizont státního rozpočtu pro příští rok politikové málokdy vidí. Proto se mateřství neseťká s uznáním ani ze strany sociální politiky. Ty předpoklady jsou nesporné, závěr méně:

Pringleová tvrdí, že ženy by se měly vymknout z dvojitého tlaku provdat se a mít děti a zároveň cítit, že "promarnují své vzdělání" či se jinak "nerealizují".⁵ Čím dál více jich proto dává přednost kariéře, která nabízí pro dnešní konzumní společnost hmatatelnější výsledky. Ale nabízí pracovní trh skutečně lepší docenění?

Podle odhadů Světové organizace práce⁶ připadají na ženy, které tvoří zhruba polovinu lidstva, dvě třetiny odpracovaných hodin, deset procent vyplacených mezd a jedno procento vlastnictví majetku. Zdá se, že nedocenená je nejen práce ženy v domácnosti. Ani realita českého pracovního trhu není zaměstnaným ženám nakloněná – muži mají vyšší mediánovou mzdu než ženy, a to jak podle všech kategorií zaměstnání, tak podle vzdělání. Od dvaceti pěti let věku mají ženy vyšší míry nezaměstnanosti než muži.⁷ Jediným argumentem, který pro upřednostňování pracovního poměru s mužem po poklesu významu fyzické práce zbyl, je potenciální hrozba nástupu ženy na mateřskou dovolenou.

⁵ (Pringle 1978, dle [Goldthrope 1986:53] v Možný 1999.)

⁶ (Možný 1999)

⁷ http://czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/gender_uvod

Na rodičovskou dovolenou však mohou nastoupit i muži. Ale jak je motivovat?

Kromě zvýšení finanční státní podpory rodin existuje řešení, které nabízí Stein Ringen: větší politickou moc rodičů. Ringen navrhuje dát volební právo dětem a do věku volební způsobilosti jej delegovat na matku či osobu o dítě pečující.⁸ Navrhovaný krok by vyřešil nespravedlivou disproporci současného volebního systému většiny západních států: že má rodina s mnoha dětmi stejný vliv na sestavení politické reprezentace jako bezdětný pár. Politikové by tak museli více dbát zájmů rodiny jako neopomenutelné voličské základny.

Navrhované řešení neznamená automaticky větší úctu k mateřství a rodičovství, avšak tím, že dává rodičům větší politickou moc, může dát podstatný hlas těm příslušníkům společnosti, kteří nemyslí jen čistě ekonomicky.

Výborné

Skalická Radka

Nesouhlasím s tím, že pouze ty, které chtějí několik let svého života věnovat poslání rodiny, by o něm měly vážně uvažovat (Pringleová 1978 in Možný 2006). Stejně tak by o něm měly uvažovat i ženy, které mu nechtějí věnovat celých několik let. Péči o dítě může ve vhodné době nahradit muž-otec nebo mohou o ně pečovat společně. Pringleová klade rodičovství a profesní dráhu jako skutečnosti v životě ženy neslučitelné. Vymknutí se z dvojitého tlaku rodičovství a profesní realizace nespočívá pouze ve volbě jednoho z nich a současným zavržením druhého. Cesta vede také možným kompromisem, kde se kompromis dotýká i otce. Výše uvedené tvrzení Pringleové jakoby říkalo, že jsou to pouze ženy, na kterých leží břemeno reprodukce naší společnosti a rozhodování s ním spojené. Toto rozhodování ale není v drtivé většině akt jednotlivce-ženy, neupírejme mužům jejich spoluodpovědnost a spoluúčast.

S Pringleovou souhlasím v tom smyslu, že pokud se pár rozhodne pro rodičovství, mělo by se mu dostat uznání - za to, že se ujali jednoho nejvýznamějších úkolů pro budoucnost své společnosti (Pringleová 1978 in Možný 2006). Toto uznání předpokládám, by se mělo odrážet v prorodinné atmosféře společnosti, v její podpoře rodičovství. Zvláště dnes je to aktuální téma, v době, kdy nízký počet dětí je činní vzácnějšími, čímž narůstají společenská oprávnění, kterých se jim dostává, v důsledku čehož jsou nákladnější než kdy jindy. Netřeba dodávat, že tato skutečnost opět vede k ještě nižšímu počtu narozených dětí – ubývá těch, kterých si je mohou dovolit (Možný 2006).

Výborné

Literatura:

Možný, Ivo. 2006. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství.

⁸ (Ringen 1997 v Možný 1999.)

Steinerová Alžběta

Komentář k Pringleyové

Podle Pringleové jsou ženy podrobeny dvojitému tlaku: na jedné straně se od nich očekává, že věnují část života péči o děti, na druhé straně je emancipační snahy nutí k realizaci v zaměstnání. Možný rozlišuje tři postoje k zaměstnanosti vdaných žen. Konzervativní stanovisko upřednostňuje roli ženy jako matky před jejím uplatněním na trhu práce. Egalitární přístup naopak zdůrazňuje, že péče o děti je pro ženu handicapem a znevýhodňuje ji v soutěži s muži. Neokonzervativní postoj souvisí s teorií třífázového modelu, který předpokládá dvojí roli ženy a plynulé přechody mezi rodičovstvím a zaměstnáním (Možný, 2008: 180-181). Mia Pringleyová v této souvislosti navrhuje jakýsi kompromis. Žena by se měla pro dítě rozhodnout svobodně, s vědomím, že mu věnuje část života, a neměla by se přitom cítit znevýhodněna. Její život by měl být naplněn právě péčí o děti. Je pravda, že mateřství jako poslání je v dnešní společnosti nedoceněno a ženy, které mu věnují celý život, jsou znevýhodněny jak ekonomicky, tak společensky. Na druhou stranu je pro sociální stát nemožné, aby poskytl všem odpovídající zabezpečení. Žena je tedy opravdu postavena před volbu, zda mít děti a přijmout závazky s tím spojené, či zda se věnovat kariéře. A matkám by se skutečně mělo dostat většího uznání, když už ne materiálně, tak alespoň společensky.

Výborné

Tomanová Jolana

Komentář k Pringleové

Mezi ženou a mužem existují zásadní rozdíly v jejich funkci vycházející z jejich biologického pohlaví. Jedině žena může plodit děti a zajistit tak reprodukci společnosti, což ji může tlačit ke společenské zodpovědnosti. Toto je, myslím, dosti obtížně obhajitelné tvrzení; rozhodně je poněkud nejasné. Tento tlak teď nevím který – k společenské odpovědnosti? na ženy uvádí i Pringleová a dává k němu do vztahu tlak na kariéru a seberealizaci v zaměstnání, který je zvláště typický pro dnešní dobu. Podle ní by se žena měla spíše řídit vlastní volbou, nejenom tím, co po ní žádá společnost, nebo tím, co je společností bráno za prestižní. Toto její tvrzení potvrzují i demografické statistiky zkoumající dnešní rodiny, které poukazují na větší bezdětnost žen, než dříve, což ukazuje, že se ženy dnes rozhodují více pro seberealizaci v zaměstnání než dříve⁹.

To, že by se žena měla rozhodovat vlastní volbou, jakým způsobem prožije svůj život a čím se realizuje, je v dnešní době důležitým posunem oproti již zavedeným životům jejich matek, které se spíše podřizovaly mužům a jejich kariérám. Pringleová ovšem uvádí pouze volbu mezi těmito dvěma cestami. Přitom život v dnešní společnosti ukazuje i jiný model, ve kterém se tyto dvě cesty vzájemně skloubí a žena se tak může realizovat jak ve výchově dětí, tak ve svém zaměstnání¹⁰. Také její názor o zakotvení uznání za výchovu dítěte a starost o domácnost ve společnosti zatím v dnešní společnosti není dobře vyřešen. Tomu už opravdu nerozumím: ve společnosti se přece nemůže řešit názor nějaké socioložky Pokud nebereme

⁹ Blíže demografické statistiky o porodnosti a plodnosti ČSÚ, <http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/p/4008-06>

¹⁰ Možný. 2008. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 192.

v úvahu ekonomické zajištění, stále nejsou ženy v domácnosti brány stejně jako ženy pracující. Ale já bych řekl, že síše když je bereme. Vývoj také potvrzuje, že dnes neexistuje jen pár modelů rodinného uspořádání, ale se zvyšující se diferenciací se toto uspořádání formuje na základě individuálního vyjednávání.

jenDobré doporučuji Vám, abyste věnovala usilovnou práci svému písemnému vyjádřování. Je to věc cviku, dosažený výsledek může být překvapivě zlepšení. Pomůže také četba dobré literatury.

Víšková Veronika

Komentář Pringleová

"Ženy by se měly vymknout z dvojitého tlaku provdat se a mít děti a zároveň cítit, že "promarňují své vzdělání" či se jinak "nerealizují", když se věnují celodenní péči o dítě. V minulosti byla rodina ženským údělem, dnes může být její volbou. Jenom ty, které chtějí věnovat několik let svého života tomuto poslání, by o něm měly vážně uvažovat; pokud se pro ně rozhodnou, mělo by se jim dostat uznání za to, že se ujaly jednoho z nejvýznamnějších úkolů pro budoucnost své společnosti."

(Pringle 1978, dle [Goldthrope 1986:53] v Možný 1999.)

S tvrzením této autorky zcela souhlasím. V dnešní době sice ženy mají podobné možnosti jako muži studovat a participovat na trhu práce, ale se založením rodiny tyto možnosti často ztrácejí (Hašková ed. 2006). Přitom ve většině moderních společností je rodičovství a zejména mateřství považováno za normu a vše ostatní (zejména cílené rozhodnutí zůstat bezdětnou) je pak vnímáno jako abnormální. Ženy, které z nějakého důvodu děti mít nemohou, jsou litovány, ženy, které se pro bezdětnost vědomě rozhodnou, jsou označovány za sobecké, kariéristky, necitlivé či nevyzrálé (Hašková, Zamykalová 2006). Takový sociální tlak tu existuje, ale tak zlé to není, matky bastardů na tom bývaly hůře.

S normativitou mateřství pak souvisí další normativní koncept - představa „správné matky“ jako ženy, která je s dítětem v prvních letech doma, co nejdéle jej kojí a v případě potřeby dá přednost rodině před kariérou (Hašková, Zamykalová 2006). Ženství je tedy s mateřstvím, s péčí o děti a o domácnost normativně spojováno, čímž vůči ženám vzniká onen dvojitý tlak mít rodinu a zároveň, pokud chce nebo musí, i placenou práci.

Pokud se žena nechce vzdát své profese a zároveň chce naplnit roli matky, musí se potýkat s řadou problémů při sladování výkonu zaměstnání a péče o děti a domácnost, a to zejména v zemích jako ČR, kde jsou méně dostupné tzv. family-friendly formy zaměstnání (Hašková ed. 2006). Bezproblémové řešení této situace nenabízí ani větší podíl otce na péči o děti a domácích pracích, protože žena sice od svého partnera pomoc v domácnosti a při výchově dítěte očekává, ale pouze pomoc. Nikoli aby partner zastával větší část těchto činností. Jak píše Možný ve svém díle Rodina vysokoškolsky vzdělaných manželů: I vzdělaná žena, která se ve svém zaměstnání chce realizovat a chce v něm podat špičkový výkon, považuje zvládnutí domácnosti a péče o děti za podmínku integrity své osobnosti, podmínku svého sociálního sebevědomí, kvalitu svého ženství, kterou nehodlá ve prospěch své profese obětovat (Možný 1983).

Skloubit rodinu, domácnost a zaměstnání tak, aby ani jedna z oblastí nebyla ani trochu zanedbávána, je úkol velmi náročný, ne-li nemožný. Proto si myslím, že by společnost měla ustoupit od normativních očekávání vůči ženám, aby se tyto mohly svobodně rozhodnout, zda se budou věnovat kariéře, rodině, nebo se pokusí skloubit obojí.

Výborné ale pozor – přebíráte příliš nekriticky článek Haškové a Zamykalové. Je to velmi autentický pamflet proti normativitě, leč silně utopický. Společnost stojí na normách, v jistém smyslu společnost JSOU normy. Normy jsou vždy specifické vzhledem ke statu. Parsons a spol. tomu říkají “rolová očekávání”, Berger a konstruktivisté “typifikace”. I ve squatu brzy zjistíte, že k vám ostatní vztahují normativní očekávání a že ta očekávání jsou genderově strukturovaná.

Literatura:

Hašková, H. ed. 2006. *Fenomén bezdětnosti v sociologické a demografické perspektivě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

Hašková, H., Zamykalová, L. 2006. „Mít děti - co je to za normu? Čí je to norma?“ *Biograf* (40-41).

Možný, I. 1983. *Rodina vysokoškolsky vzdělaných manželů*. Brno: Univerzita J.E. Purkyně v Brně.